

»Før i tiden kunne jeg fange 300 fisk om året her. Men i år er jeg kun oppe på 10 fangster indtil videre«

Fritidsfiskerne i Kaløvig Bugt har i løbet af de seneste år oplevet en væsentlig nedgang i antallet af fisk i området. For at finde ud af, hvad der er galt, inviterede den 77-årige Ejvind Jensen to dykkere med ombord, så de kunne se nærmere på havbunden.

FREDERIK BOESGAARD
frederik.boesgaard@jp.dk

Ejvind Jensen står bag rattet i sin hvide, hurtigtgående fiskerbåd. Vi befinder os på hans foretrukne fiskeplads i Kaløvig Bugt med kig mod Kalø Slotsruin til den ene side og Aarhus' nye skyline til den anden.

Syv meter under båden cirkler to dykkere.

»Jeg er spændt på, hvad de ser dernede,« siger den 77-årige fritidsfisker, som har fisket her, siden han var ung.

Kort tid efter begynder det blikstille hav at boble, og dykkernes hoveder kommer til syne et stykke fra båden.

Ejvind Jensen har i mange år fanget bundfisk som pighvar, slethvar og skrubber i havet omkring Aarhus i sin fritid.

Men noget har forandret sig. For i løbet af de seneste år er det gode fiskeri ophørt. Derfor skal de to dykkere i dag undersøge, hvordan der ser ud på det sted, hvor Ejvind Jensen gennem årene har landet allerflest fisk.

Vi er taget på vandet, efter at tre ministre i sidste uge var på Vejle Fjord, hvor forskere og miljøfolk fra Vejle Kommune tidligere på året havde videofilmet fjorden i 70 timer og fundet én fisk på havbunden.

For som i Vejle slås man også i Aarhus med iltsvind, der truer livet på bunden.

»Før i tiden kunne jeg fange 300 fisk om året her. Men i år er jeg kun oppe på 10 fangster indtil videre. Så jeg er spændt på, hvad dykkerne kan sige om bundforholdene,« siger Ejvind Jensen ved sin fiskeplads i Kalø Vig.

Mens dykkerne nærmer sig båden, peger Ejvind Jensen ind mod Aarhus.

»Da jeg var barn, havde fiskerihavnen 40-50 kuttere, fordi det vrimlede med fisk. Nu er det hele konverteret til nybyggeri. Vi er

nået til et niveau, hvor miljøet er blevet beskadiget i et sådant omfang, at der i to år stort set ikke har været fisk,« siger han.

Båden gynger, da den første af de to dykkere, Martin Busborg, iført en sort våddragt kæmper sig ombord. Selvom han har flere års erfaring med at dykke i Aarhus Bugt, er det ikke bare lige at få det tunge blybælte og dykkerflaske med op i båden. I den ene hånd holder han sit undervandskamera. Og den anden hånd løfter han for at markere, at han lige skal have pusten, før han kan forklare sine observationer.

Dykkere med dyster melding

»Havbunden er død og farveløs. Da jeg startede med at dykke her for fem år siden, var der sønemoner og masser af flotte planter. Det er der ikke længere. I dag ligger der bare døde alger hen over bunden,« fortæller Martin Busborg.

Det er foruroligende nyt for Ejvind Jensen og havmiljøet. For med en øget algevækst følger en hel række af negative faktorer for livet i havet, fortæller akvatisk biolog fra Aarhus Universitet, Peter Grønkjær:

»Algerne gør først vandet uklart. Det betyder, at solens lys ikke kan nå ned til bunden, og så dør planter som f.eks. ålegræs, der er hjemsted for masser af liv og fungerer som et vigtigt opvækstområde for fiskeyngel,« siger han og tilføjer:

»En dag falder algerne ned på bunden, og så kommer bakterierne og æder dem. Den proces kræver en masse ilt og betyder, at der kommer iltsvind på bunden. Det slår mange af de dyr, der ikke kan flytte sig hurtigt nok, ihjel.«

Den anden af de to dykkere, Kinne Jensen, er nu også kommet ombord. Hendes oplevelse af havbunden stemmer godt overens med makkerens:

»Du fanger ikke noget her,« når hun lige at sige, inden bådens 110 hestekræfter giver et brøl fra sig.

”

I gamle dage behøvede jeg bare at sejle rundt inde i bugten, så var der masser af gang i den. Den nuværende situation gør mig både frygtelig trist og vred, fordi jeg synes, at vi svinger vores yngre generationer ved ikke at gøre nok.

EJVIND JENSEN

På ordre fra Ejvind Jensen knokler den store Volvo-motor for at bringe os tilbage til Kaløvig Bådelaug. Bag os kløver båden vandet over i to. De hvide bølger har retning mod kysten, der er omgivet af skrånende landbrugsarealer.

Og netop landbruget kan tilskrives en stor del af ansvaret for den øgede forekomst af alger i havet, vurderer akvatisk biolog fra Aarhus Universitet, Peter Grønkjær.

»Det er udledningen af landbrugets gødning og husholdningernes spildevand til havet, der er det primære problem,« siger han og uddyber:

»Der sker det samme med algerne, som når bondemanden gøder sin mark. Vi mennesker tilføjer for mange næringsstoffer i havet i forhold til, hvad det naturlige økosystem er gearet til,« siger han.

Derudover peger biologen på den stigende havtemperatur som medårsag til, at bunden de fleste steder i Aarhus Bugt er begyndt at ligne et ørkenlandskab.

Omvendt vurderer han ikke, at det muslingeskrab, der i mange år er foregået i Aarhus Bugt, har haft en indvirkning på den pressede fiskebestand. Muslingeskrabene er foregået med bundskrabende fiskeredskaber, som af mange kritiseres for at ødelægge livet på havbunden.

»Muslingeskrabene er sket på et så begrænset område, at det kan have en lokal effekt, men vil ikke påvirke havmiljøet og fiskene på en lidt større skala,« siger Peter Grønkjær.

De sidste kulturbærere

Der sidder en skarv på en gul bøjle, da båden langsomt glider ind på sin plads i havnen. Tre ældre herrer sidder ved et par af fiskerklubbens små, røde fiskerhuse og overværer, da båden bliver til fortøjet til molen.

De tre mænd er også medlemmer i klubben, der er hårdt ramt på fiskeriet. Det opsummeres godt af, at de 16 medlemmer til-

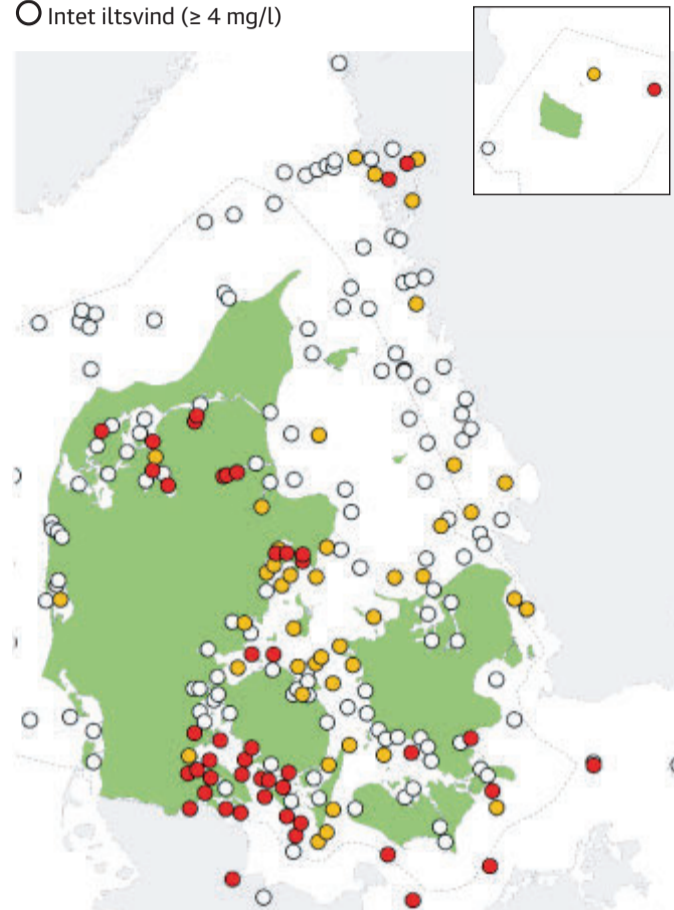
Det dårlige havmiljø ud for Aarhus bekymrer Ejvind Jensen. Foto: Emilie Toldam Futtrup

Iltsvind i Danmark

Aarhus-området er et af de steder i Danmark med mest iltsvind.

25. august-22. september 2022

- Kraftigt iltsvind (0-2 mg/l)
- Moderat iltsvind (2-4 mg/l)
- Intet iltsvind (≥ 4 mg/l)

GRAFIK: JULIE BARSØE • KILDE: AARHUS UNIVERSITET

For for fem år siden var der søanemoner og masser af flotter planter på havbunden. I dag fremstår den død og farveløs.

Kinne Jensen og Martin Busborg har mange års erfaring med at dykke omkring Aarhus. Fotos: Emilie Toldam Futtrup.

➔ sammen kun har fanget syv stenbidere i år mod op til 200 styk om året førhen.

»De er spændte på, hvad jeg kan fortælle,« siger Ejvind Jensen, der nikker i retning af mændene og fortæller, at klubbens gennemsnitsalder har sneget sig op på 65 år.

»Vi er de sidste kulturbærere tilbage af en tradition, der har eksisteret i flere tusinde år. Det er svært at invitere folk med i en fiskeklub, når der ikke er nogen fisk. Det sociale aspekt for os er rykket fra havet og ind på land, hvor vi nu oftere mødes til sammenkomster med fællesspisning.«

Da Ejvind Jensen i 2008 var færdig med karrieren i erhvervslivet, havde han en drøm om at opleve »noget af alt det, der var skønnest i barndommen«. Derfor købte han en båd og en plads til den i Kaløvig. Siden har han måttet erkende, at oplevelsen ved at være på havet ikke længere er den samme.

»I dag skal jeg sejle hele vejen til det nordlige Djursland, hvis jeg skal have et godt fiskeri,« siger Ejvind Jensen og peger ud over bugten:

»I gamle dage behøvede jeg bare at sejle rundt inde i bugten, så var der masser af gang i den. Den nuværende situation gør mig både frygtelig trist og vred, fordi jeg synes, at vi svigter vores yngre generationer ved ikke at gøre nok.«

»Største presfaktor«

Hos Aarhus Kommune er man klar over, at havmiljøet i Aarhus-området bevæger sig i

den forkerte retning. Derfor har man i foråret søsat et østjysk havsamarbejde, der inkluderer syv kommuner, hvor strategien skal politisk behandles. Der er tale om Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Samsø, Odder, Hedensted og Horsens. Her er ambitionen at etablere nye stenrev og plante ålegræs for at genindføre havets naturlige robusthed, så der igen kommer liv i havet og rent badevand.

Ejvind Jensen må dog væbne sig med tålmodighed. For der ligger endnu ikke en

Ejvind Jensen nyder at stå bag rattet i sin hvide, hurtigtgående fiskerbåd, men må konstatere, at han næppe kommer til at fange mange fisk længere på det foretrukne sted i Kaløvig Bugt.

plan klar for, hvilke initiativer der skal iværksættes. Det fortæller projektets havmiljøkoordinator og biolog, Torben Ankjærø:

»Vi er lige startet op i marts, så vi er nok først klar med en strategi for vores kommende arbejde til næste sommer, da vi jo er syv kommuner. Bagefter kommer vi så med en handlingsplan, der skal være meget konkret,« siger han.

Torben Ankjærø vurderer ligesom andre biologer, at næringsstoffer fra landbrug og

spildevand, der ender i havet, er den største udfordring for kystvandet i Danmark. Alligevel er udledningen af gødning og spildevand ikke en del af det område, som det nye havsamarbejde kommer til at gøre noget ved:

»Vi er fuldt bevidste om, at der er konsensus om, at næringsstoffer fra dyrkede marker og spildevand er den største presfaktor for vores kystvand i Danmark. Men fordi vi er et havsamarbejde, kommer vi ikke som sådan til at udføre naturprojekter på land,« siger han.

Men giver det nogen mening at begynde at plante ålegræs, når vi mennesker samtidig bliver ved med at tilføje for mange næringsstoffer til havet, så algevæksten fortsætter?

»Det afhænger af, hvor man vælger at gøre det henne. Det er rigtigt, hvis man planter de steder, som virkelig har det skidt, så kan det være spildt arbejde. Men hvis vi planter steder, hvor havmiljøet har fået det bedre og ikke er præget af alger i vandet, som skygger over ålegræsset, så har naturen brug for en hjælpende hånd til at komme i gang igen,« svarer Torben Ankjærø.

Fremtiden må vise, hvad fiskeriet og havbunden kommer til at byde for Ejvind Jensen og hans hurtigtgående, hvide fiskerbåd. Men står det til ham, får havet fred for nu.

»Mit og mine fiskekollegaers ønske er, at havbunden lades være i fred for enhver forstyrrelse, som negativt kan påvirke gendannelse af et sundt havmiljø,« siger han.